



Quickscan natuurtoets

Ravenstraat 4 in Didam

In opdracht van Buro Ontwerp & Omgeving

Colofon

Rapportnummer	: 1582
Projectnummer	: 2622
Opdrachtgever	: Buro Ontwerp & Omgeving
Contactpersoon	: Dhr. J. van Luttikhuizen
Opdrachtnemer	Staring Advies Jonker Emilweg 11 6997 CB Hoog-Keppel 0314 641910 info@staringadvies.nl www.staringadvies.nl IBAN NL87 RABO 03 88 40 73 44 Btw nr. NL8076.79.616.B01 KvK 09100544
Auteur(s)	: Ing. R. Boerboom
Controle	: Drs. L.M.A. Witjes
Status	: Definitief
Datum	: 02-12-2015
Foto voorblad	: Plangebied
Wijze van citeren	: Boerboom, R., 2015. Quickscan natuurtoets, Ravenstraat 4 in Didam. Staring Advies, Hoog-Keppel.

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden veevoudigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

Colofon	0
1 Inleiding en doel	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Doel	3
2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	4
2.1 Gegevens plangebied	4
2.2 Beschrijving van het plangebied	4
2.3 Geplande werkzaamheden	4
3 Beschermd status plangebied	6
3.1 Gelders Natuurnetwerk	6
3.2 Natura 2000	8
4 Het ecologisch onderzoek	9
4.1 Methode	9
4.2 Resultaten	10
5 Flora- en faunawet	17
5.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet	17
5.2 Wettelijke consequenties	21
6 Conclusie	22
Bijlagen	23
Bijlage 1 Impressie plangebied	24
Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet	24

1 Inleiding en doel

1.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling verlangt de huidige wetgeving een gedegen onderzoek naar flora en fauna in verband met de zorgplicht die de Flora- en faunawet een plannenmaker oplegt. Het plan is om op de locatie aan de Ravenstraat 4 in Didam op de locatie van een voormalige manege enkele woningen te bouwen. De heer Van Luttikhuizen van Buro Ontwerp & Omgeving is betrokken bij deze plannen en heeft Staring Advies gevraagd om een quickscan natuurtoets uit te voeren.

1.2 Doel

Het doel van de quickscan is om snel te inventariseren of door de geplande ontwikkelingen schade kan ontstaan aan populaties van beschermde soorten flora en/of fauna en hoe deze schade beperkt of gecompenseerd kan worden.

Tijdens de uitvoering van het verkennende natuuronderzoek is het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren op de locatie nagegaan. Daarnaast is onderzocht op welke wijze de plannen voor de locatie in overeenstemming kunnen worden gebracht met hetgeen bepaald is in de Flora- en faunawet.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

2.1 Gegevens plangebied

Locatie: Ravenstraat 4
Plaats: Didam
Gemeente: Montferland
Provincie: Gelderland

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de gemeente Montferland, ten zuiden van de woonkern Didam, in het buurtschap Oud Dijk (zie figuur 1). Het plangebied betreft een voormalig manegecomplex, bestaande uit de manege met paardenstallen, een kapschuur, verharding en verschillende groenstructuren. Aan de noord- en westzijde wordt het plangebied begrenst door een sloot, aan de oostzijde door de Ravenstraat en aan de zuidzijde door een houtwal (zie figuur 2). De directe omgeving van het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit agrarische percelen, doorgaande wegen, groenstroken en verspreid liggende bebouwing. Ten zuidwesten van het plangebied ligt de autosnelweg A12 (zie figuur 1).

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit verharding en bebouwing. Aan de oostzijde van het plangebied, langs de Ravenstraat, is een houtsingel aanwezig bestaande uit verschillende boom- en struiksoorten als gewone vlier, sneeuwbes, ruw berk, wilde liguster, hazelaar, zomereik en zwarte els. Aan de noord- en westzijde van het plangebied is een ondiepe sloot aanwezig. Langs deze sloot ligt een ruigtestrook met, aan de zuidzijde, ook een aantal boom- en struikvormers als zomereik, populier (*Populus spec.*) en wilgen (*Salix spec.*) (bijlage 1).

2.3 Geplande werkzaamheden

In het plangebied is men voornemens om op de locatie van de voormalige manege een aantal woningen te bouwen. Hiervoor zal het manegecomplex gesloopt worden, een deel van een kapschuur gesloopt worden, een houtsingel langs de Ravenstraat verwijderd worden en een deel van de bestaande verharding verwijderd worden.



Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood), bron: Kadaster (2012).



Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (rood), bron: Google Earth (2015).

3 Beschermd status plangebied

3.1 Gelders Natuurnetwerk

In de Omgevingsvisie is de herijkte Ecologische Hoofdstructuur (EHS) ruimtelijk vastgelegd en gaat het in Gelderland verder onder een andere naam. Voor de EHS zijn twee nieuwe natuurcategorieën in de plaats gekomen: het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Gelderse Groene Ontwikkelingszone (GO).

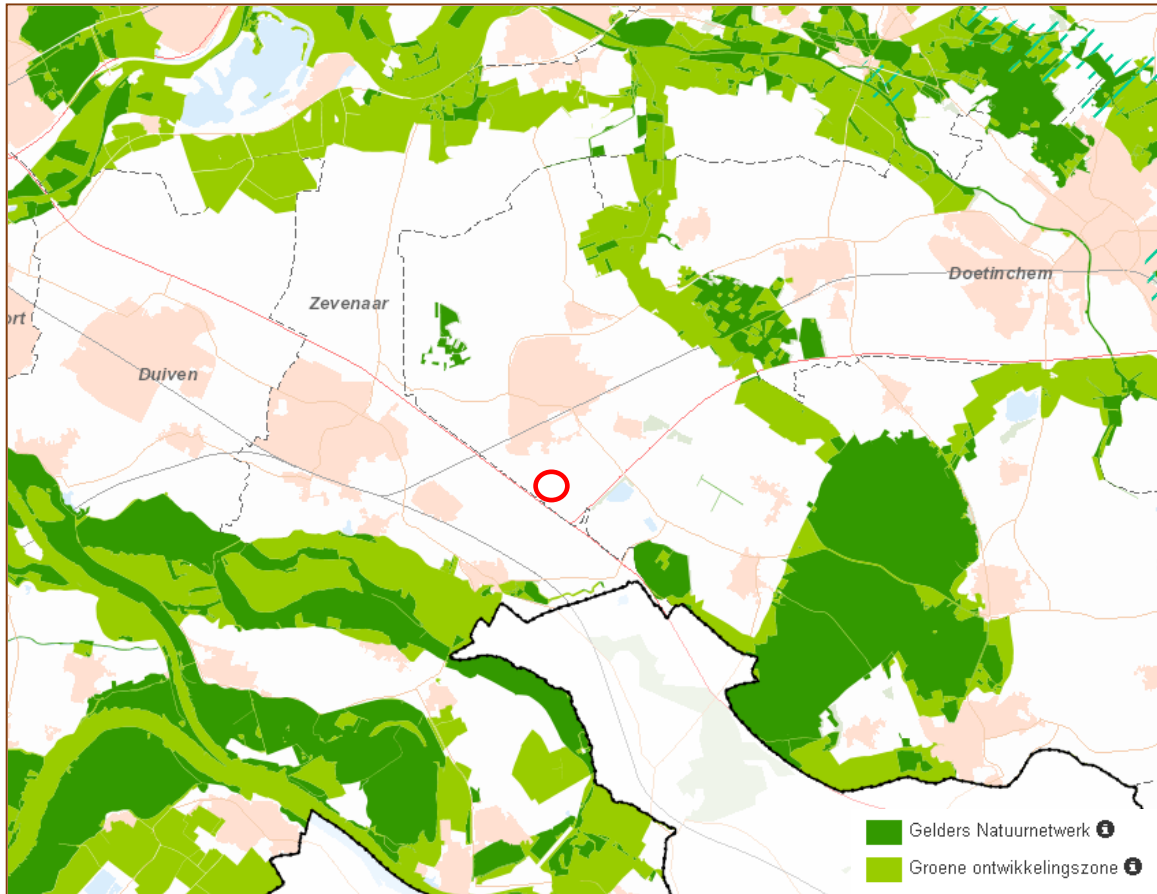
3.1.1 Gelders Natuurnetwerk (GNN)

Het GNN bestaat uit alle bestaande natuur en een zoekgebied voor nog te realiseren nieuwe natuur. In het Gelders Natuurnetwerk (GNN) geldt: in de basis hier geen nieuwe initiatieven. Er zijn enkele uitzonderingen mogelijk. Dat zijn ontwikkelingen van een groot algemeen of provinciaal belang of waarvoor - overtuigend gemotiveerd – geen alternatieven bestaan. Voor dergelijke uitzonderingen gelden specifieke spelregels die garanderen dat het Gelders Natuurnetwerk in stand blijft (het nee, tenzij principe). Dat betekent dat hier geen ruimte is voor nieuwe projecten die de aanwezige en potentiële natuurwaarden significant aantasten.

3.1.2 Groene Ontwikkelzone (GO)

De GO is een gebied waar partners en partijen worden uitgenodigd om actief 'groene' doelen mee te helpen realiseren. Er is in dit gebied ruimte voor de verdere ontwikkeling van bestaande en bij het gebied behorende bedrijvigheid of bewoning. Afhankelijk van het type en de schaal van de ontwikkeling vraagt de provincie om een (extra) bijdrage te leveren aan de GO.

Het plangebied ligt niet in het GNN of in een GO. Op enige afstand (vanaf circa 1,1 kilometer) van het plangebied bevinden zich diverse bos- en natuurgebieden welke zijn aangewezen als bestaande natuur binnen het GNN. Tussen deze gebieden liggen diverse groene ontwikkelzones (zie figuur 3).



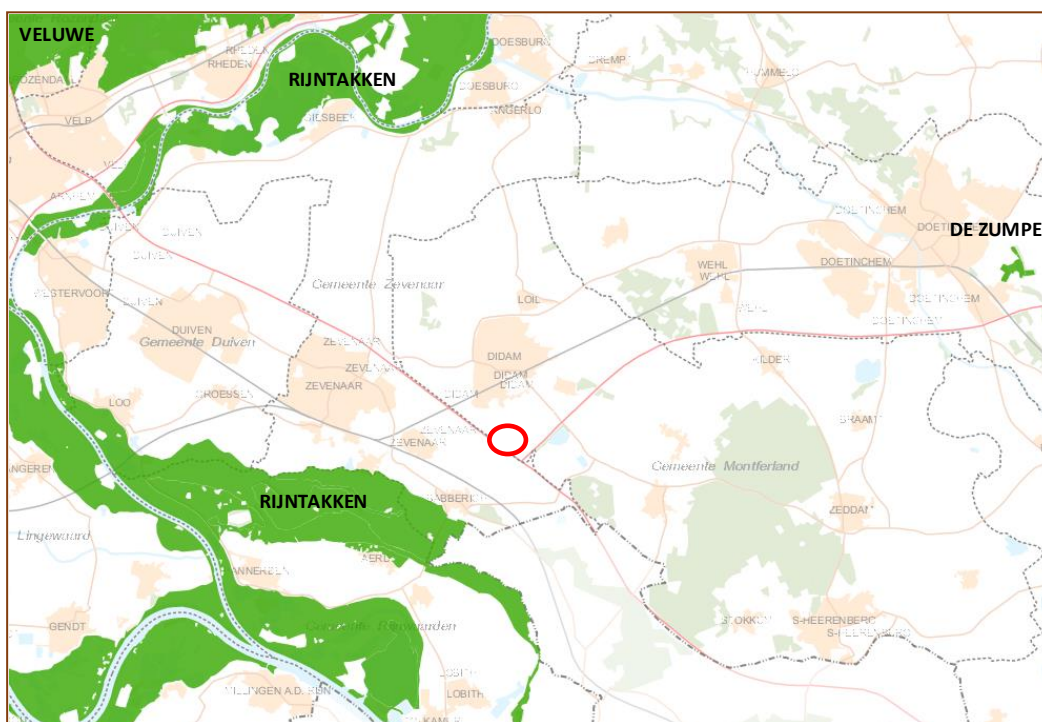
Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone, bron: Provincie Gelderland 2015.

3.1.3 Effectbeoordeling GNN / GO

In het plangebied wordt een manegeterrein heringericht met enkele woningen. Er vindt geen ruimtebeslag op bestaande natuur plaats. Bij het toetsingskader van het GNN en de GO is geen sprake van externe werking. Nadelige effecten voor, tijdens en na inrichting van het plangebied op het GNN en de GO zijn niet te verwachten door de aard van de werkzaamheden en de afstand ten opzichte van de bestaande natuurgebieden en groene ontwikkelzones. De kernkwaliteiten van het GNN en de GO worden niet aangetast. Er hoeft geen verdere toetsing uitgevoerd te worden.

3.2 Natura 2000

De Europese Unie heeft een zeer gevarieerde en rijke natuur, die van grote biologische, esthetische en economische waarde is. Om deze natuur te behouden heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000. Dit is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. Voor Nederland gaat het in totaal om 162 gebieden. Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied 'Rijntakken' ligt op ruim 2,5 kilometer afstand van het plangebied (zie figuur 4). Het beschermd natuurmonument 'De Zumpe' ligt op ruim 13 kilometer afstand van het plangebied. Ook overige Nederlandse Natura 2000-gebieden (o.a. Veluwe) liggen op ruime afstand, vanaf 12 km.



Figuur 4. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden 'Rijntakken' en 'Veluwe' en het beschermd natuurmonument 'De Zumpe', bron: Provincie Gelderland 2015.

3.2.1 Effectbeoordeling Natura 2000

In het plangebied vindt sloop van een manege en nieuwbouw van enkele woningen plaats. Ruimtelijke ingrepen in of nabij Natura 2000-gebieden zijn niet toegestaan wanneer deze significante negatieve effecten op de kernkwaliteiten veroorzaken. Door de afstand tot het Natura 2000-gebied 'Rijntakken' en overige Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten, waaronder 'De Zumpe' en de geplande ontwikkeling in het plangebied zijn nadelige effecten op deze beschermde Natura 2000-gebieden niet te verwachten. Verdere toetsing of een vergunningsaanvraag in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet noodzakelijk.

4 Het ecologisch onderzoek

4.1 Methode

Het verzamelen van gegevens heeft op twee manieren plaatsgevonden: via een literatuuronderzoek en er is gericht veldonderzoek uitgevoerd.

4.1.1 Literatuuronderzoek

De volgende relevante verspreidingsatlassen op het gebied van flora en fauna zijn geraadpleegd:

- a) De Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora
- b) Atlas van de Flora van Oost-Gelderland
- c) Atlas van Nederlandse Broedvogels
- d) Werkatlas Zoogdieren van Gelderland
- e) Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 – 2005
- f) Vissenatlas Gelderland
- g) De dagvlinders van Nederland
- h) De Nederlandse libellen

4.1.2 Veldonderzoek

Het plangebied is door een onderzoeker van Staring Advies onderzocht om de aanwezige biotopen te kunnen beschrijven, om een inschatting te kunnen maken van de mogelijk aanwezige beschermde soorten en incidentele waarnemingen te kunnen doen van beschermde flora en fauna (zie tabel 1).

Onderzoeker	Bezoekronde	Datum	Tijd	Weersomstandigheden
R. Boerboom	1	27-11-2015	10.30 uur	Half bewolkt, droog, 7 °C, wind 0 Bft

Tabel 1. Veldonderzoek.

4.2 Resultaten

Deze paragraaf bespreekt de resultaten van het literatuuronderzoek en het veldonderzoek.

4.2.1 Literatuuronderzoek

Flora

De Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora en de Atlas van de Flora van Oost-Gelderland geven, voor het kilometerhok waarbinnen het plangebied zich bevindt (206-437), de aanwezigheid van 2 licht beschermde plantensoorten weer: brede wespenorchis en gewone vogelmelk (Flora- en faunawet, tabel 1). Er zijn uit de omgeving van het plangebied geen groeiplaatsen bekend van matig of streng beschermde plantensoorten (Flora- en faunawet, tabel 2/3). Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze en andere beschermde plantensoorten voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Broedvogels

Raadpleging van de Atlas van Nederlandse Broedvogels van SOVON vogelonderzoek Nederland heeft voor de omgeving van het plangebied het voorkomen van een aantal broedvogels aangetoond. Een deel van de vogelsoorten kunnen een territorium bezetten in het plangebied of in de directe omgeving hiervan, waardoor ze gebruik kunnen maken van het plangebied. Het betreft hier vooral bos- en struweelvogels en vogelsoorten van het agrarisch gebied. Naast algemene soorten als fazant, houtduif, merel, koolmees, pimpelmees, roodborst, vink en zwarte kraai zijn er een aantal Rode Lijstsoorten aangetroffen in het betreffende atlasblok. Het betreft voornamelijk vogels van het agrarisch gebied en bos: boerenzwaluw, grauwe vliegenvanger, groene specht, patrijs en ringmus. Ook de boomvalk, buizerd, huismus, sperwer en steenuil, soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zijn in de omgeving van het plangebied aangetroffen. Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze vogelsoorten voor kunnen komen in het plangebied of directe omgeving, waardoor ze mogelijk negatieve effecten ondervinden van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.

Zoogdieren

De Werkatlas Zoogdieren van Gelderland van de Zoogdierverseniging VZZ maakt voor het kilometerhok waarbinnen het plangebied zich bevindt (206-437) melding van een aantal beschermde zoogdiersoorten. Het betreft de volgende soorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): bunzing, egel, haas, huisspitsmuis, konijn en mol.
- Flora- en faunawet, tabel 3 (streng beschermd): gewone dwergvleermuis.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of er beschermde soorten voor kunnen komen in het plangebied en in de directe omgeving.

Amfibieën, reptielen en vissen

De Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 – 2005 en de Vissenatlas Gelderland maken voor de omgeving van het plangebied melding van de volgende beschermde soorten:

- Flora- en faunawet, tabel 1 (licht beschermd): bruine kikker, gewone pad, groene kikker complex en kleine watersalamander.

Tijdens het veldbezoek wordt een inschatting gemaakt of deze beschermde soorten en andere beschermde amfibieën, reptielen en vissen voor kunnen komen in het plangebied en de directe omgeving.

Ongewervelde dieren

Raadpleging van diverse websites en literatuur, waaronder de verspreidingsatlassen De dagvlinders van Nederland en De Nederlandse libellen, heeft niet de aanwezigheid van beschermde ongewervelde dieren in de directe omgeving van het plangebied aangetoond. Tijdens het veldonderzoek wordt nagegaan of geschikt leefgebied voor beschermde soorten binnen het plangebied aanwezig is.

4.2.2 Veldonderzoek

In deze paragraaf worden per soortgroep de resultaten van het veldonderzoek besproken.

Flora

De ruderaal vegetatie op en langs de randen van de aanwezige bestrating is soortenarm met algemene soorten als harig knopkruid, klein kruiskruid, straatgras, gewone hennepnetel, gewone melkdistel, vogelmuur en grote brandnetel. Buiten de verharding (o.a. in de ruigtestrook aan de westzijde van het plangebied) groeien algemene soorten van voedselrijke omstandigheden, zoals ridderzuring, grote brandnetel, gewone klit, witte dovenetel, riet en gewone braam. De ondergroei van de te verwijderen houtsingel bestaat (hoofdzakelijk) eveneens uit algemene soorten van voedselrijke omstandigheden, zoals akkerkool, klimop, Canadese fijnstraal, grote brandnetel, ridderzuring, gewone braam, gewone hennepnetel, harig knopkruid en hop. Aan de rand van deze houtsingel is 1 relatief zeldzame soort aangetroffen: hoge fijnstraal (zie figuur 5). Hoge fijnstraal is een zeldzame, ingeburgerde soort uit Midden- en Zuid-Amerika. De soort is tussen 1975 en 1999 ingeburgerd, hoofdzakelijk in stedelijk gebied en het rivierengebied (bron: Soortenbank.nl). De soort lijkt recent aan een opmars vanuit de zuidelijke provincies bezig en wordt op steeds meer plaatsen aangetroffen.



Figuur 5. Hoge fijnstraal in het plangebied.

De literatuur (zie paragraaf 4.2.1) maakt melding van de licht beschermde soorten brede wespenorchis en gewone vogelmelk (Flora- en faunawet, tabel 1) voor de omgeving van het plangebied. Er zijn tijdens het veldbezoek geen groeilocaties van deze en eventueel andere licht beschermde plantensoorten aangetroffen binnen het plangebied. De houtsingel is potentieel geschikt als groeiplaats voor deze soorten. Plaatselijk zijn de onverharde terreindelen, zoals de ruigtestrook aan de westzijde, geschikt als groeiplaats voor de eveneens licht beschermde grote kaardenbol.

Matig en streng beschermde plantensoorten (Flora- en faunawet, tabel 2/3) worden niet verwacht binnen het plangebied door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen en het intensieve gebiedsgebruik. De samenstelling van de aangetroffen flora en vegetatie en de daarvan afgeleide inschatting van de voedselrijkdom, bodemgesteldheid en het ontbreken van geschikte groeiplaatsen bevestigen dit. Vanuit de literatuur (zie paragraaf 4.2.1) zijn eveneens geen groeiplaatsen van matig en streng beschermde plantensoorten bekend uit de omgeving van het plangebied.

Broedvogels

Een volledige broedvogelkartering heeft niet plaatsgevonden. Tijdens het veldbezoek zijn in en rondom het plangebied de volgende vogelsoorten aangetroffen: ekster, heggenmus, houtduif, kauw, kokmeeuw, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst, vink, winterkoning en zwarte kraai. In de te verwijderen houtsingel is een oud nest van (vermoedelijk) de houtduif aangetroffen. Kritische soorten van oude loof- en naaldbossen als draaihals, wielewaal en zomertortel en kritische soorten van het agrarisch gebied als grauwe klauwier, patrijs en roodborsttapuit, worden, door het ontbreken van geschikt biotoop en voldoende rust, niet in het plangebied verwacht.

Jaarrond beschermde nesten

Er zijn geen andere vogelsoorten waarvan de vaste rust- en verblijfplaatsen en nestlocaties jaarrond beschermd zijn, aangetroffen in het plangebied. De geraadpleegde bronnen vermelden het voorkomen van de boomvalk, buizerd, huismus, sperwer en steenuil voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Boomvalk, buizerd en sperwer

Voor de boomvalk, buizerd, sperwer en andere boombewonende soorten met jaarrond beschermde nesten ontbreken geschikte nestgelegenheden in de vorm van forse bomen in bosschages met voldoende rust en dekking. Het plangebied is geen (essentieel) leefgebied voor deze soorten. Sporadisch kan bijvoorbeeld een foeragerende of overvliegende sperwer in het plangebied aangetroffen worden. De agrarische percelen rondom het plangebied worden vermoedelijk als foerageergebied door de buizerd gebruikt.

Huisumus

Door het ontbreken van geschikte nestlocaties in de vorm van geschikte dakconstructies en andere toegankelijke en geschikte ruimten in de bebouwing en soort specifieke nestkasten voor de huismus is het plangebied niet geschikt als broedlocatie voor de soort.

Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen aangetroffen dat de huismus in of in de directe omgeving van het plangebied een vaste verblijfplaats heeft. Er zijn geen roepende of foeragerende huismussen en nestlocaties in het plangebied, en in de directe omgeving hiervan, aangetroffen. Incidenteel kan een foeragerende huismus in het plangebied aangetroffen worden.

Steenuil

Tijdens het veldbezoek zijn geen steenuilen of sporen hiervan, zoals braakballen, prooiresten, veren of uitwerpselen aangetroffen in het plangebied. In de toegankelijke delen van de aanwezige bebouwing zijn geen steenuilenkasten of andere geschikte nestgelegenheden aangetroffen. Ook hangen er geen steenuilenkasten in bomen in het plangebied. Incidenteel kan een foeragerende steenuil in of rond het plangebied aangetroffen worden.

Het plangebied is door het intensieve gebiedsgebruik en het ontbreken van geschikte nestgelegenheden niet geschikt als broedlocatie voor overige soorten met jaarrond beschermde nesten.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn (geen) sporen van beschermde soorten aangetroffen in het plangebied. Mogelijk wordt het plangebied en de directe omgeving gebruikt als leefgebied door enkele algemene, licht beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 1) als bunzing, haas, konijn, mol en enkele algemene muizensoorten. De aanwezigheid van een deel van deze soorten wordt bevestigd door de literatuurstudie (zie paragraaf 4.2.1).

Het literatuuronderzoek bevestigt de afwezigheid van de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2) voor het plangebied en de directe omgeving. Gezien het huidige verspreidingsbeeld van de soort in de omgeving van Didam en de recente uitbreiding in grote delen van de Achterhoek kan de steenmarter wel in en rond de het plangebied verwacht worden.

Steenmarter

Mogelijk komt de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2) voor in de omgeving van het plangebied. Van de steenmarter zijn alleen de vaste verblijfplaatsen beschermd. Hiervan was ten tijde van het veldbezoek geen sprake in het plangebied. In de te slopen schuur en deels te slopen kapschuur bevinden zich op dit moment geen vaste verblijfplaatsen. Geschikte verblijfplaatsen zoals stapels met puin, opgeslagen materiaal, hooizolders of andere schuilgelegenheden zijn momenteel niet aanwezig (zie figuur 6). Daarnaast zijn er geen sporen van steenmarters (uitwerpselen, pootafdrukken, knaagsporen of voedselresten) aangetroffen. Mogelijk zijn er wel verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied aanwezig. Sporadisch kan een foeragerende steenmarter het plangebied doorkruisen. Het plangebied is echter geen essentieel leefgebied voor de soort.



Figuur 6. Toegankelijk deel van te slopen bebouwing zonder geschikte schuilgelegenheden voor de steenmarter.

Overige matig en/of streng beschermde grondgebonden zoogdieren (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden niet verwacht. Het bronnenonderzoek bevestigt de afwezigheid van overige matig tot streng beschermde grondgebonden zoogdieren voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Vleermuizen

De literatuur maakt melding van het voorkomen van de gewone dwergvleermuis voor de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1). Alle vleermuizen zijn streng beschermd: Flora- en faunawet, tabel 3. De te slopen schuur en deels te slopen kapschuur zijn door het ontbreken van een toegankelijke en geschikte spouwmuur en/of dakbeschot ongeschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende soorten als de gewone dwergvleermuis. De voor vleermuizen toegankelijke delen van de bebouwing zijn zeer open, tochtig en licht, waardoor het ontbreekt aan geschikte verblijfplaatsen. In het plangebied zijn eveneens geen bomen met geschikte holten aanwezig, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van boombewonende soorten eveneens uitgesloten kan worden.

Het plangebied en de directe omgeving zijn matig geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De opgaande groenstructuren, zoals de te verwijderen houtsingel langs de Ravenstraat, zijn wel geschikt als foerageerplek voor de algemene, weinig kritische gewone dwergvleermuis. Door de beperkte omvang van het plangebied en de diverse uitwijkmogelijkheden voor vleermuizen, in de directe omgeving van het plangebied, worden geen significante negatieve effecten verwacht op foerageergebieden van vleermuizen. Geschikte foerageergebieden in de directe omgeving zijn met name de aaneengesloten

groenstructuren langs de Landeweer en langs de Ravenstraat ten zuiden van het plangebied.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is door het ontbreken van geschikt voortplantingswater en landhabitat niet van belang als leefgebied voor amfibieën. De, in de literatuur vermelde, licht beschermde amfibieënsoorten (zie paragraaf 4.2.1) zijn elders in de omgeving aangetroffen. Mogelijk doorkruist sporadisch een zwerfend exemplaar van bijvoorbeeld de bruine kikker of gewone pad het plangebied. De ondiepe sloot aan de noord- en westzijde van het plangebied is potentieel geschikt als voortplantingswater voor deze weinig kritische soorten die vroeg in het voorjaar hun eieren afzetten. Vermoedelijk valt de sloot later in het seizoen volledig droog en is daardoor voor de meeste amfibieënsoorten ongeschikt als voortplantingswater.

Matig en streng beschermde amfibieën (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied voor deze strenger beschermde amfibieën. Geschikt voortplantingswater en landhabitat ontbreekt voor deze soorten. Er zijn geen waarnemingen van matig en streng beschermde amfibieën bekend uit de omgeving van het plangebied (zie paragraaf 4.2.1).

Reptielen

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen aangetroffen en worden ook niet verwacht. In de omgeving van het plangebied komen geen populaties van beschermde reptielensoorten voor (zie paragraaf 4.2.1). In het plangebied ontbreekt het aan geschikt leefgebied voor reptielen.

Vissen

Uit de literatuur zijn geen waarnemingen van beschermde vissen bekend geworden (zie paragraaf 4.2.1). De in de regio voorkomende beschermde vissoorten (zoals bittervoorn en kleine modderkruiper) worden hier niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied in de vorm van ondiepe, plantenrijke wateren en/of ondiepe snelstromende beken. De ondiepe sloot aan de noord- en westzijde van het plangebied valt vermoedelijk gedurende de zomerperiode droog en is daardoor ongeschikt als leefgebied voor beschermde vissen.

Ongewervelde dieren

Beschermde ongewervelden (dagvlinders/libellen etc.) zijn hier niet aangetroffen. Beschermde ongewervelden worden ook niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied. Het literatuuronderzoek bevestigt dit (zie paragraaf 4.2.1).

5 Flora- en faunawet

5.1 Toetsing aan de Flora- en faunawet

De effecten op de flora en fauna en de wettelijke consequenties zijn ingeschat aan de hand van de geplande werkzaamheden.

Sinds 1 maart 2005 is een nieuwe AMvB van kracht waarin de vrijstellingen worden geregeld met betrekking tot artikel 75 van de Flora- en faunawet. Deze AMvB bestaat uit 3 tabellen waarbij tabel 1 soorten de lichtste bescherming en tabel 3 de zwaarste bescherming genieten (zie bijlage 2). Voor tabel 1 soorten betekent dit dat voor ruimtelijke ontwikkelingen als de op deze locatie geplande werkzaamheden, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor tabel 2 en 3 soorten dient overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Als dit niet mogelijk is dient een ontheffing aangevraagd te worden, in combinatie met het nemen van compenserende maatregelen.

5.1.1 Flora

De geraadpleegde literatuur vermeldt het voorkomen van de licht beschermde soorten brede wespenorchis en gewone vogelmelk (Flora- en faunawet, tabel 1). Daarnaast is het plangebied plaatselijk geschikt voor de eveneens licht beschermde grote kaardenbol. Tijdens het veldbezoek zijn geen groeiplaatsen van deze licht beschermde soorten in het plangebied vastgesteld. Overige licht beschermde plantensoorten zijn niet in het plangebied aangetroffen en worden ook niet verwacht. Voor licht beschermde soorten geldt automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Ook matig en streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen in het plangebied niet verwacht. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.2 Broedvogels

Alle aangetroffen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins nadelig beïnvloeden van deze soortgroep niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Daarom moet er buiten het broedseizoen gestart worden met de werkzaamheden. Als de werkzaamheden in volle gang zijn bij aanvang van het broedseizoen, is het verstoringeffect op (broed)vogels minimaal. Het broedseizoen ligt, afhankelijk van de weeromstandigheden en aanwezige soorten, ruwweg tussen 15 maart en 15 juli. Broedgevallen buiten deze periode zijn ook beschermd.

Vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

Boomvalk, buizerd, huismus, sperwer en steenuil

Het plangebied is geen essentieel leefgebied voor deze soorten. Door het ontbreken van geschikte nestlocaties en/of geschikt leefgebied zijn broedgevallen van de boomvalk, buizerd, huismus, sperwer en steenuil uitgesloten in het plangebied. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor de boomvalk, buizerd, huismus, sperwer en/of steenuil.

Het plangebied is ongeschikt voor overige soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn vanwege het ontbreken van geschikte nestlocaties. Het plangebied en directe omgeving behoren eveneens niet tot het essentieel leefgebied van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.3 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen (sporen van) zoogdieren waargenomen. Te verwachten soorten zijn licht beschermd (Flora- en faunawet, tabel 1). Bij ruimtelijke ingrepen geldt voor licht beschermde soorten automatisch de vrijstellingsregeling.

Steenmarter

Het voorkomen van de matig beschermde steenmarter (Flora- en faunawet, tabel 2) is alleen ontheffingsplichtig wanneer er vaste verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hiervan was ten tijde van het veldbezoek geen sprake in het plangebied. De steenmarter kan mogelijk wel incidenteel gebruik maken van het plangebied als foerageergebied en migratieroute. Het plangebied is echter geen essentieel leefgebied voor de soort. Ook na de geplande activiteiten blijft het plangebied geschikt als foerageergebied.

Aanbeveling steenmarter

De te slopen bebouwing is potentieel geschikt als verblijfplaats voor de soort. Met name na langere periode van leegstand en wanneer er bijvoorbeeld diverse spullen worden opgeslagen ontstaat een geschikte verblijfplaats door de afgenomen menselijke activiteit en het ontstaan van schuilgelegenheden. De steenmarter kan zich dan vestigen in rustige hoekjes, tussen stapels puin en opgeslagen materialen, in een hooiberg etc. Het wordt aanbevolen om uit voorzorg zo min mogelijk schuilgelegenheden voor de steenmarter te creëren in de leegstaande bebouwing. Verder is het wenselijk om de sloop van de bebouwing buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de steenmarter (maart t/m juli) uit te voeren. Daarbij wordt aanbevolen om steenmartervriendelijk te slopen door eventueel ontstane schuilplekken voorzichtig leeg te halen, waardoor dieren gelegenheid krijgen om te vluchten.

Overige matig of streng beschermde soorten (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) worden niet verwacht. Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een

onthefing voor de steenmarter en overige beschermde soorten van deze soortgroep is dan ook niet noodzakelijk.

5.1.4 Vleermuizen

Om te bepalen of aanvullend onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk is, worden de resultaten van de quickscan getoetst aan de checklist van Het Protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging VZZ. Hieronder zijn de relevante passages uit de checklist weergegeven:

1. Zijn er gebouwen die gesloopt of gerenoveerd worden?

Ja →

2. Bieden de te slopen gebouwen mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)?

Nee → Nader onderzoek naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

3. Zijn er bomen die gekapt of gesnoeid worden?

Ja.

4. Zijn er (zichtbare) holtes, spleten, scheuren, losse bast in de boom (bomen)?

Nee → Nader onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen is niet noodzakelijk.

5. Maken de struiken, gewassen, boom (bomen) deel uit van een mogelijke route/verbinding of een essentieel foerageergebied?

Nee → Nader onderzoek naar foerageergebieden en routes van vleermuizen is niet noodzakelijk.

Nader onderzoek naar vleermuizen is niet noodzakelijk aangezien er door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen geen verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden of vliegroutes aangetast worden. Het aanvragen van een onthefing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.5 Amfibieën

Amfibieën zijn niet in het plangebied aangetroffen. De geraadpleegde literatuur vermeldt het voorkomen van de licht beschermde soorten bruine kikker, gewone pad, groene kikker

complex en kleine watersalamander (Flora- en faunawet, tabel 1). Voor licht beschermde soorten geldt automatisch de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.6 Reptielen

Reptielen zijn niet in het plangebied aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied zijn matig en/of streng beschermde reptielen ook niet te verwachten in het plangebied.

Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.7 Vissen

Matig en streng beschermde soorten vissen (Flora- en faunawet, tabel 2 en 3) zijn niet in het plangebied aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied zijn matig en/of streng beschermde vissen ook niet te verwachten in het plangebied.

Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.1.8 Ongewervelde dieren

Beschermde soorten ongewervelde dieren zijn niet in het plangebied aangetroffen. Gezien het ontbreken van geschikt leefgebied zijn beschermde ongewervelde dieren ook niet te verwachten in het plangebied.

Het uitvoeren van een aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk voor deze soortgroep.

5.2 Wettelijke consequenties

5.2.1 Flora

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.2 Broedvogels

Ontheffing voor deze diergroep is niet mogelijk. Start de werkzaamheden buiten het broedseizoen (globaal tussen 15 maart en 15 juli).

5.2.3 Zoogdieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

Steenmarter

Om te voorkomen dat de te slopen bebouwing bij langere periode van leegstand in gebruik genomen wordt als vaste rust- en verblijfplaats wordt aanbevolen om het ontstaan van geschikte schuilgelegenheden te voorkomen. Uit voorzorg wordt eveneens aanbevolen om de bebouwing steenmartervriendelijk te slopen (zie paragraaf 5.1).

5.2.4 Vleermuizen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.5 Amfibieën

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.6 Reptielen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.7 Vissen

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

5.2.8 Ongewervelde dieren

Geen nader onderzoek noodzakelijk. Geen ontheffing noodzakelijk.

6 Conclusie

Aan de hand van de resultaten van de quickscan natuurtoets op de locatie 'Ravenstraat 4 in Didam' kan de volgende conclusie worden getrokken:

Aanvullend onderzoek of het aanvragen van een ontheffing in het kader van de flora- en fauna **niet** noodzakelijk.

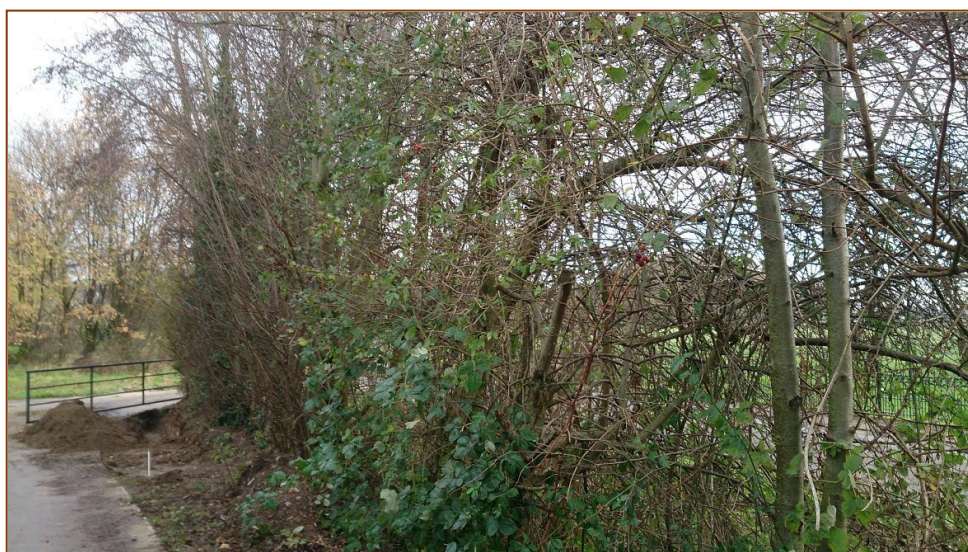
Steenmarter

Om te voorkomen dat de te slopen bebouwing in gebruik wordt genomen als vaste rust- en verblijfplaats wordt aanbevolen om voorzorgsmaatregelen te treffen. Uit voorzorg wordt eveneens aanbevolen om de bebouwing steenmartervriendelijk te slopen (zie paragraaf 5.1).

Bijlagen

- 1 **Impressie plangebied**
- 2 **Wettelijk kader**

Bijlage 1 Impressie plangebied





Bijlage 2 Wettelijk kader Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet beschermt planten en dieren tegen negatieve invloeden en bevat hiervoor diverse concrete verbodsbepalingen:

- beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen of gedood worden;
- beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden;
- nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

De Flora- en faunawet kent drie verschillende beschermingsregimes. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening (zie tabel 1).

Beschermde flora en fauna	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Algemene soorten (tabel 1)	Algemene vrijstelling	Algemene vrijstelling
Overige soorten (tabel 2)	Lichte toets	Vrijstelling
Streng beschermde soorten (tabel 3)	Uitgebreide toets	Uitgebreide toets

Tabel 1. Beoordelingstoets voor ontheffing.

Tabel 1 maakt melding van een gedragscode. In een gedragscode is opgenomen hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan beschermde soorten wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Wanneer bij uitvoering van de werkzaamheden gehandeld wordt volgens de gedragscode, en dit ook aangetoond kan worden, geldt een vrijstelling of lichtere toetsing (zie tabel 1). De gedragscode moet wel door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurd zijn, alvorens deze een wettelijke status heeft.

Flora- en faunawet, tabel 1: Algemene vrijstelling

Veel soorten die in de Flora- en faunawet zijn opgenomen, komen in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt een algemene vrijstelling en is dus geen ontheffing nodig.

Flora- en faunawet, tabel 2: “Lichte” toets

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden en niet gehandeld wordt volgens een gedragscode, geldt bij de ontheffingsaanvraag de “lichte” toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Werken volgens de Gedragscode

Flora- en faunawet voor de bouw- en ontwikkelingssector geeft vrijstelling voor deze categorie van beschermde soorten. Er hoeft hiervoor geen ontheffing aangevraagd te worden. Er mag echter geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen om uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol.

Flora- en faunawet, tabel 3: “Uitgebreide” toets

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrichtlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Dat zijn voor Bijlage IV-soorten Habitatrichtlijn:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

en voor Bijlage 1: AMVB-soorten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid en openbare veiligheid;
- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
- uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Vogels

Alle vogels in Nederland zijn streng beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor vogels geldt dat er alleen ontheffing

wordt verleend op grond van een wettelijk belang zoals vermeld in de Vogelrichtlijn. Dat zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid en openbare veiligheid.

Overtreding van de Flora- en faunawet dient voorkomen te worden door het nemen van mitigerende maatregelen. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplanting- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen van de soorten. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als maatregelen getroffen worden die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen nesten verplaatst of verwijderd worden, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht (art 2 Flora- en faunawet)

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle soorten, plant en dier, de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.



Staring Advies
Jonker Emilweg 11
6997 CB Hoog-Keppel
T 0314 641 910
info@staringadvies.nl
